




## IZOLACE HLÁSEK

### Instrukce pro administraci a vyhodnocení testu

#### Popis testu

<b>Co hodnotíme</b>	Test izolace hlásek měří schopnost fonemického povědomí, konkrétně schopnost vydělovat hlásky z pseudoslov, které se liší mírou fonologické složitosti. Cílovými fonémy v této testové úloze jsou počáteční a koncové konsonanty (prétury a kody).	
<b>Věkové rozpětí</b>	Izolace hlásek je snazší než Elize hlásek, z toho důvodu je tento test vhodný zejména pro děti předškolního věku a děti prvního ročníku základní školy. Pro starší děti je tato úloha vhodná, pokud pracujeme s dětmi se suspektními nebo již diagnostikovanými fonologickými deficity nebo s dětmi s výukovými obtížemi nebo poruchami v oblasti čtení a psaní.	
<b>Hodnocení (přesnost)</b>	V této úloze sledujeme pouze přesnost plnění. V případech, kdy děti dosahují vysoké přesnosti (resp. správnosti) v plnění této úlohy a skórují nad 80% v obou částech testu (počáteční i koncová hláska), je vhodné administrovat ještě další úlohu pro posuzování fonemického povědomí. Tedy například Elizi hlásek, kde je možné sledovat nejen přesnost, ale i rychlost realizace fonemické analýzy.	
<b>Normy</b>	Normy k tomuto testu jsou v současné době k dispozici pro děti z posledního ročníku mateřské školy a 1. ročníku základní školy.	
<b>Materiály a pomůcky pro administraci testu</b>	Rekordér Izolace hlásek- záznamový arch	

#### Postup pro administraci testu- PRVNÍ HLÁSKA

##### 1. Představení testu

**Administrátor řekne:** „Budeme hrát hru s legračními slovíčky. Ta slovíčka jsou vymyšlená a nic neznamenaají. Vysvětlím ti, jak se tato hra hraje. Já ti vždy řeknu nějaké slovo a ty mi řekneš, čím začíná, jeho první hlásku. Prostě jaký “zvuk” slyšíš na začátku. Teď ti předvedu, co tím myslím a pak to budeme zkoušet spolu.“

„Nejdříve ti to předvedu se slovíčkem, které znáš, které není vymyšlené. Je to slovíčko **PES**. První hláska ve slově **PES** je **P**. P jako PES. Je to hláska, kterou to slovo PES začíná. Slyšíš to?“

## 2. Zácvičné položky

### Zácvik 1.

**Administrátor řekne:** „Teď zkusíme několik vymyšlených slov. Já ti vždy řeknu nějaké takové slovo, ty ho zopakuješ a pak mi řekneš, čím začíná. První slovo je ... **DOCH**. Zopakuj ho ....“ *[Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo vámi prezentované slovo.]* „A teď mi řekni, čím začíná slovo **DOCH**?“ *[Zdůrazněte hlásku D].*

**Pokud dítě odpoví správně D, administrátor řekne:** „Výborně, první hláska ve slově **DOCH** je D.“ *[Administrátor pokračuje zadáním další, 2. zácvičné položky.]*

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... První hláska ve slově **DOCH** je **D**. **DOCH**–**D**. Řekni si to.“ *[Administrátor nechá dítě zopakovat slovo DOCH a jeho první hlásku - D.]*  
„Zkusíme ještě jiné slovíčko...“ *[Administrátor pokračuje zadáním další, 2. zácvičné položky.]*

### Zácvik 2

**Administrátor řekne:** „Je to ... **ŠAP**. Zopakuj ho...“ *[Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo vámi prezentované slovo.]* „Teď mi řekni, čím začíná slovíčko **ŠAP**?“ *[Zdůrazněte hlásku Š].*

**Pokud dítě odpoví správně Š, administrátor řekne:** „Výborně, první hláska ve slově **ŠAP** je **Š**.“ *[Administrátor pokračuje zadáním další, 3. zácvičné položky.]*

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... První hláska ve slově **ŠAP** je **Š**. **ŠAP**–**Š**. Řekni si to.“ *[Administrátor nechá dítě zopakovat slovo ŠAP a jeho první hlásku - Š.]*  
„Zkusíme ještě jiné slovíčko.“ *[Administrátor pokračuje zadáním další, 3. zácvičné položky.]*

### Zácvik 3

**Administrátor řekne:** „Zkusíme další slovíčko ... **SPIK**. Zopakuj ho...“ *[Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo SPIK.]* „A teď mi řekni, čím začíná **SPIK**?“ *[Zdůrazněte hlásku S].*

**Pokud dítě odpoví správně S, administrátor řekne:** „Výborně, první hláska ve slově **SPIK** je **S**.“ *[Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]*

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... První hláska ve slově **SPIK** je **S**. **SPIK–S**. Řekni si to.“ [Administrátor nechá dítě zopakovat slovo **SPIK** a jeho první hlásku - S.] „Ještě si zkusíme jiné slovíčko...“ [Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]

#### Zácvik 4

**Administrátor řekne:** „Je to slovo ... **ZLOP**. Zopakuj ho. [Dříve, než budete pokračovat v testu dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo **ZLOP**]. „A teď mi řekni, čím začíná **ZLOP**?“ [Zdůrazněte hlásku **Z**].

**Pokud dítě odpoví správně Z, administrátor řekne:** „Výborně, první hláska ve slově **ZLOP** je **Z**.“ [Administrátor následně pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... První hláska ve slově **ZLOP** je **Z**. **ZLOP–Z**. Řekni si to.“ [Administrátor nechá dítě zopakovat slovo **ZLOP** a jeho první hlásku - Z. Pak pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].



V průběhu instrukce i zadávání testu si dávejte pozor, abyste dítěti vždy prezentovali jednotlivé hlásky, ne názvy písmen (např. /K/ a ne /KÁ/ , /L/ a ne /EL/).

Je důležité, aby dítě vždy nejprve zopakovalo výzvovou položku a až potom provádělo izolaci hlásky. Věnujte nácviku tohoto postupu v průběhu instrukce pozornost.

Pokud v průběhu zácvičné fáze dítě chybně zopakuje některou zácvičnou položku, řekněte ji znovu a vyzvěte dítě, aby ji po vás opět zopakovalo. (Pochopitelně, zohledňujeme případy, kdy dítě trpí řečovou vadou, která mu znemožňuje položku správně zopakovat. Pak k opakování dítě nenutíme.)

Každou zácvičnou nebo testovou položku je možné dítěti jednou zopakovat, pokud se při prezentaci položky objevily rušivé podněty (ruch v místnosti, kašel, apod.) nebo pokud si to samo vyžádá.

### 3. Testové položky

**Před zadáním testových položek administrátor řekne:** „Takto se hraje tato hra se slovy. Uslyšíš teď ještě další slova a zkusíš u nich také poznat, čím začínají. Každé slovo, které uslyšíš, nejprve zopakuješ a pak mi řekneš, čím začíná. Řekneš jeho první hlásku. Pojdme na to.“



V průběhu administrace testu připomínejte dítěti, že má výzvané slovo nejprve vždy zopakovat a až potom provádět izolaci počáteční hlásky.

Pro test platí pravidlo pro ukončení v případě, že dítě chybuje ve 4 za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu ( jeden oddíl je zde tvořen osmi testovými položkami, např. osm testových položek CVC).

### Jak test zadáváme:

- Pro administraci testu používáme **Záznamový arch testu Izolace hlásek**.
- Administrátor testu zaznamenává, jak dítě zopakovalo každou testovou položku a jak provedlo izolaci. Chybné nebo jiné než očekávané odpovědi dítěte zapisujeme.

### Postup pro vyhodnocení testu

- **Dva (2) body udělujeme v těchto případech:**
  - Dítě správně zopakuje položku a provede správně izolaci (tj. realizuje řešení uvedené v záznamovém archu; například položku **ZIK** zopakuje jako **ZIK** a odpovídá (izoluje) **Z**.)
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale odpovídá v souladu s očekávanou odpovědí (tj. provádí správnou izolaci, jak je uvedena v záznamovém archu; například: položku **ZIK** zopakuje jako **SIK** a odpovídá (izoluje) **Z**.)
- **Jeden (1) bod udělujeme v těchto případech:**
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale z tohoto nesprávně zopakovaného slova provede správně izolaci; například položku **ZIK** zopakuje jako **SIK** a odpovídá (izoluje) **S**.
  - Dítě nezopakuje testovou položku, ale provede správně izolaci; například položku **ZIK** nezopakuje a odpovídá (izoluje) **Z**. Tyto případy značíme v záznamovém archu. Dříve, než postoupíme k administraci další testové položky, řekneme dítěti: „Nezapomeň, vždy to slovo *nejprve zopakuj* a teprve *potom* mi řekni, na co začíná.“
- **Ve všech dalších případech hodnotíme nesprávné odpovědi nula (0) body.**

## **Postup pro administraci testu - POSLEDNÍ HLÁSKA**

### **1. Představení testu**

**Administrátor řekne:** „Teď budeme ještě jednou hrát hru s vymyšlenými slovy, ale trochu jinak. Tentokrát budeme hledat poslední hlásku ve slově. Tu, kterou slovo končí. Teď ti předvedu, co tím myslím, a pak to budeme zkoušet spolu.“

„Nejdříve si to zkusíme se slovem, které určitě znáš. Je to slovo **KŮŇ**. Poslední hláska ve slově **KŮŇ** je **Ň**. Je úplně na konci slova **KŮŇ**. Slyšíš to? **KŮŇ** - **Ň**. Slyšíš to?“

### **2. Závěčné položky**

#### **Zácvik 1**

**Administrátor řekne:** „Teď zkusíme ještě několik dalších vymyšlených slov spolu. Já ti vždy řeknu nějaké takové slovo, ty ho zopakuješ, a pak mi řekneš, čím to slovo končí. Zkusíme třeba slovo... **MOS**. Zopakuj ho ....“ [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo MOS.*]. „A teď mi řekni, čím končí slovo **MOS**?“ [*Zdůrazněte hlásku S.*]

**Pokud dítě odpoví správně S, administrátor řekne:** „Výborně, poslední hláska ve slově **MOS** je **S**.“ [*Administrátor pokračuje zadáním další, 2. závěčné položky.*]

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **MOS** je **S**. **MOS** – **S** . Řekni si to.“ [*Administrátor nechá dítě zopakovat slovo MOS a jeho poslední hlásku - S.*]  
„Zkusíme ještě jiné slovíčko... .“ [*Administrátor pokračuje zadáním další, 2. závěčné položky.*]

#### **Zácvik 2**

**Administrátor řekne:** „Je to ... **BEL**. Zopakuj ho... .“ [*Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo BEL.*]. „Teď mi řekni, čím končí slovíčko **BEL**?“ [*Zdůrazněte hlásku L.*]

**Pokud dítě odpoví správně L, administrátor řekne:** „Výborně, poslední hláska ve slově **BEL** je **L**.“ [*Administrátor pokračuje zadáním další, 3. závěčné položky.*]

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **BEL** je **L**. **BEL** – **L**. Řekni si to.“ [Administrátor nechá dítě zopakovat slovo **BEL** a jeho poslední hlásku - L.]  
„Zkusíme ještě jiné slovíčko... .“ [Administrátor pokračuje zadáním další, 3. zácvičné položky.]

### Zácvik 3

**Administrátor řekne:** Zkusíme další slovíčko... **KOLP**. Zopakuj ho... .“ [Dříve, než budete pokračovat v instrukci dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo **KOLP**]. „A teď mi řekni, čím končí **KOLP**?“ [Zdůrazněte hlásku **P**.]

**Pokud dítě odpoví správně **P**, administrátor řekne:** „Výborně, poslední hláska ve slově **KOLP** je **P**.“ [Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **KOLP** je **P**. **KOLP** – **P**. Řekni si to.“ [Administrátor nechá dítě zopakovat slovo **KOLP** a jeho poslední hlásku - P.] „Ještě si zkusíme jiné slovíčko... .“ [Administrátor pokračuje zadáním další, 4. zácvičné položky.]

### Zácvik 4

**Administrátor řekne:** „Je to slovo ... **ZEST**. Zopakuj ho... .“ [Dříve, než budete pokračovat v testu dál, ujistěte se, že dítě správně zopakovalo slovo **ZEST**]. „A teď mi řekni, čím končí **ZEST**?“ [Zdůrazněte hlásku **T**.]

**Pokud dítě odpoví správně **T**, administrátor řekne:** „Výborně, poslední hláska ve slově **ZEST** je **T**.“ [Administrátor následně pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].

**Pokud dítě chybuje, administrátor řekne:** „To není ono. Poslouchej... . Poslední hláska ve slově **ZEST** je **T**. **ZEST** – **T**. Řekni si to... .“ [Administrátor nechá dítě zopakovat slovo **ZEST** a jeho poslední hlásku - T. Pak pokračuje k ukončení instrukce a k zadání testových položek].



V průběhu instrukce i zadávání testu si dávejte pozor, abyste dítěti vždy prezentovali jednotlivé hlásky, ne názvy písmen (např. /K/ a ne /KÁ/ , /L/ a ne /EL/).

Je důležité, aby dítě vždy nejprve zopakovalo výzvovou položku a až potom provádělo izolaci hlásky. Věnujte nácviku tohoto postupu v průběhu instrukce pozornost.

Pokud v průběhu zácvičné fáze dítě chybně zopakuje některou zácvičnou položku, řekněte ji znovu a vyzvěte dítě, aby ji po vás opět zopakovalo. Pochopitelně, zohledňujeme případy, kdy dítě trpí řečovou vadou, která mu znemožňuje položku správně zopakovat. Pak k opakování dítě nenutíme.

**Každou zácvičnou nebo testovou položku je možné dítěti jednou zopakovat, pokud se při prezentaci položky objevily rušivé podněty (ruch v místnosti, kašel, apod.) nebo pokud si to samo vyžádá.**

**Před zadáním testových položek administrátor řekne:** „Uslyšíš teď ještě další slova a zkus u nich také poznat, čím končí, jakou hlásku mají na konci. Každé slovo, které uslyšíš, nejprve zopakuješ a pak hned řekneš, čím končí. Řekneš jeho poslední hlásku. Pojdme na to.“



**V průběhu administrace testu připomínejte dítěti, že má výzvané slovo vždy nejprve zopakovat a až potom provádět izolaci poslední hlásky.**

**Pro test platí pravidlo pro ukončení v případě, že dítě chybuje ve 4 za sebou jdoucích položkách v rámci jednoho testového oddílu ( jeden oddíl je zde tvořen osmi testovými položkami, např. osm testových položek CVC).**

### **Jak test zadáváme:**

- Pro administraci testu používáme **Záznamový arch testu Izolace hlásek**.
- Administrátor testu zaznamenává, jak dítě zopakovalo každou testovou položku a jak provedlo izolaci. Chybné nebo jiné, než očekávané odpovědi dítěte, zapisujeme.

### **Postup pro vyhodnocení testu**

- **Dva (2) body udělujeme v těchto případech:**
  - Dítě správně zopakuje položku a provede správně izolaci koncové hlásky (tj. realizuje řešení uvedené v záznamovém archu; například položku **KAN** zopakuje jako **KAN** a odpovídá (izoluje) **N**).
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale odpovídá v souladu s očekávanou odpovědí (provádí správnou izolaci) ze záznamového archu; například položku **KAN** zopakuje jako **KAM** a odpovídá (izoluje) **N**.
- **Jeden (1) bod udělujeme v těchto případech:**
  - Dítě nesprávně zopakuje testovou položku, ale z tohoto nesprávně zopakovaného slova provede správně izolaci; například položku **KAN** zopakuje jako **KAM** a odpovídá (izoluje) **M**.
  - Dítě nezopakuje testovou položku, ale provede správně izolaci; například položku **KAN** nezopakuje a odpovídá (izoluje) **N**. Tyto případy značíme v záznamovém archu. Dříve, než postoupíme k administraci další testové položky, řekneme dítěti: „Nezapomeň, vždy to slovo *nejprve zopakuj* a teprve *potom* mi řekni, na co začíná.“
- **Ve všech dalších případech hodnotíme nesprávné odpovědi nula (0) body.**